

Inhoud

Inleiding	8
1. Geschiedenis	11
2. Wat zegt Jezus, de Waarheid, erover?	19
3. En ... wie heeft gelijk?	27
4. Een eenvoudig antwoord met veel vragen	39
5. Gods toorn en zijn liefde	49
6. Terug in de tuin	57
7. Het huis van mijn Vader	65
8. Het hoofdstuk over de liefde	71
Appendix 1 – De ‘hel’-teksten	76
Appendix 2 – Op welke teksten beroepen de verschillende stromingen zich?	93
Eindnoten	94

Inleiding

Iedereen kent Henk en Ingrid, een fictief Nederlands echtpaar uit de retoriek van de politiek. In de politiek willen Henk en Ingrid simpele antwoorden op grote problemen. Ze zoeken graag naar *an easy escape*, een exit uit ingewikkelde problematiek. Maar helaas zijn er soms geen simpele antwoorden op de grote politieke problemen waar we in onze eeuw tegenaan lopen. De wereld verandert in een rap tempo en daarmee komen er allerlei bedreigingen op ons af. Het stemgedrag van Henk en Ingrid wordt steeds vaker bepaald door de stemming van het moment en steeds minder door een principiële keuze voor een specifieke politieke richting.

Henk en Ingrid gaan naar een evangelische kerk, want ook daar krijg je eenvoudige antwoorden op soms heel ingewikkelde vragen. Op de vraag over het hiernamaals kennen ze een simpel antwoord: 'Zij gaan naar de hemel.' Zulke eenvoudige antwoorden geven Henk en Ingrid de zekerheid en veiligheid van een beschermde omgeving. Ze zijn trouw, actief en vol van hun geloof in Jezus. In de Bijbel vinden ze hun vaak 'eenvoudige' antwoorden. Ze zijn blij met hun kerk en een groot deel van hun sociale leven speelt zich daar af.

Maar een ander deel van dat sociale leven vindt plaats buiten de veilige muren van hun kerk, in een compleet andere wereld. Die wereld is soms bedreigend en komt incidenteel dichtbij. Via ongelovige familieleden die de kerk achter zich hebben ge-

laten. Via begrafenissen of rampen waarbij veel Nederlanders omkomen. Of via hun werkomgeving, waarin ze als gelovigen vaak eenlingen zijn. En via de media die hun een wereld laten zien die steeds meer afstand neemt van de door hen zo geliefde normen en waarden. Gelukkig is er dan een exit naar de kerk, om opgebouwd te worden! Maar dat moet dan wel goed voelen, zowel wat betreft de boodschap als de *worship*. Liefst met veel eenvoudige antwoorden. Die andere wereld is al ingewikkeld genoeg!

Maar ook het evangelische landschap verandert. Anders dan de wereld, maar soms net zo bedreigend. Kerkmuren brokkelen af, of zijn nog slechts ruïnes die herinneren aan een vervlogen tijd. Als Henk en Ingrid morgen gaan verhuizen, zullen ze in hun nieuwe woonplaats misschien kijken of er een Rafaëlgemeenschap is, de club waar zij en ik toe behoren. Maar ze kunnen met het grootste gemak ook voor een andere evangelische kerk kiezen. Er stilzwijgend van uitgaand dat hun eenvoudige, bijbelse antwoorden nog altijd gemeengoed zijn in hun vertrouwde evangelische wereldje.

Toch worden ook Henk en Ingrid onvermijdelijk geconfronteerd met ingewikkelde vragen waarop dat eenvoudige antwoord niet (langer) lijkt te bestaan. Op een verjaardag ontvangen ze twee verschillende boekjes over hemel en hel. In het ene boekje schrijft de auteur dat de hel de exit is voor iedereen die Jezus niet als Verlosser heeft aangenomen. In het andere boekje vraagt de schrijver zich af of de hel wel eeuwig bestaat. Beide boekjes zijn te koop bij de plaatselijke evangelische boekwinkel.

En zo kwamen Henk en Ingrid bij mij met hun vraag: 'Henk, waarom preek jij nooit over de realiteit van de hel? Wat zijn jouw gedachten daarover?' Ik kan geen eenvoudig antwoord

geven op die vraag. Want dat is er, volgens mij, ook niet. Volgens mij is de hel ontkennen net zo dom als de hel verdedigen. Het is zekerheid zoeken in standpunten en dat leidt hooguit tot menselijke zekerheden. Maar ik hoop dat middels dit boekje Henk en Ingrid hun zekerheid niet vinden in simpele standpunten, maar leren leven in de zekerheid van goede vragen. Vragen waarop wellicht pas na dit leven het juiste antwoord komt. Pas na de exit!

Veel zegen,

Henk Rothuizen

Capelle aan den IJssel, voorjaar 2015

Geschiedenis

Voordat ik op het onderwerp – hemel, hel en leven na de dood – inga, wil ik eerst iets vertellen over mijn eigen levensgeschiedenis. Ieder vogeltje zingt immers zoals het gebekt is. En iedereen is op weg. Je komt ergens vandaan en je gaat ergens naartoe, over de weg die God met jou gaat en jij met God.

Ik ben opgevoed in een pinksterkerk. Voor ingewijden: een volle evangeliegemeente. Het verschil tussen die twee is nihil. Pinksterkerken waren er al voor de Tweede Wereldoorlog en kwamen voort uit de 'heiligingsbeweging', een stroming die in Nederland nooit heel groot is geweest. De heiligingsbeweging hield zich vooral bezig met het thema levensheiliging. Dat was zichtbaar aan de kleding en het jezelf ontfangen van allerlei 'wereldse' geneugten, zoals drank, dansen, roken en bioscoopbezoek.

De volle evangeliegemeenten kwamen later op in Nederland, na de campagne van de Amerikaan T.L. Osborn op het Malieveld in Den Haag in 1958. Deze campagne was opgezet door een interkerkelijk comité. Leaders uit de gevestigde kerken hadden zich aanvankelijk positief over de campagne uitgesproken, waardoor honderdduizenden naar het Malieveld trokken. Ik was toen negen jaar oud en heb als jong ventje enkele avonden naast mijn vader, die een van de vertalers was, op het podium gezeten.

Mijn moeder was enkele jaren daarvoor op wonderlijke wijze genezen van een tumor in haar hoofd. Door dat wonder en

door de ontwikkelingen die volgden op de gebeurtenissen op het Malieveld, kwamen mijn vader en moeder in de beweging van de volle evangeliegemeenten terecht. Mijn vader werd voorganger van zo'n volle evangeliegemeente in Rotterdam en later werd hij een van de voormannen van die beweging. Boven alles is mij van mijn vader dit bijgebleven: hij had hart voor de Henks en Ingrids van zijn tijd. Hij onderwees hun graag en bracht hun de zekerheid van het geloof bij. Mensen die bij hem in de gemeente kwamen, kregen een gedegen fundament. Daar kon je zeker van zijn. Dat fundament kende veel antwoorden. Meer antwoorden dan vragen zelfs, al liet mijn vader soms doorschemeren ook niet alles te weten.

Oproep

De diensten werden altijd afgesloten met een uitnodiging om de Heer Jezus als Heiland en Verlosser aan te nemen. Dat ging vaak gepaard met een vraag als: 'Weet jij waar je de eeuwigheid zult doorbrengen als Jezus morgen terugkomt?' Het orgel speelde zachtjes mee om mensen over de streep te trekken. Met als gevolg dat ik vele keren mijn hart aan de Heer Jezus heb gegeven. Vooral als ik de zaterdag ervoor stiekem een sigaretje had gerookt of andere zaken had gedaan die volgens de normen van onze gemeente zondig waren.

In die jaren waren mensen vaak nog zeer zondebewust, omdat de morele basis van onze maatschappij toen nog behoorlijk synchroon liep met de bijbelse moraal. Cultureel paste het dus in het tijdsbeeld om in preken aan te haken op zondebesef. Niemand liep weg en niemand nam aanstoot aan dit soort uitnodigingen. Het paste bij het denken en de cultuur van die tijd.

Eeuwenlang hebben hel- en verdoemenispreken deel uitmaakt van de succesformule van de kerk om mensen aan zich te binden. Het dreigen met hel en verdoemenis ontstond in de tijd waarin het christendom verplichte kost werd, na keizer

Constantijn. En het moet worden gezegd: ook via het dreigen met een eeuwig oordeel kun je mensen redden. Maar daar dient meteen aan te worden toegevoegd dat je diezelfde mensen ook tot gevangenen maakt. Gevangenen van een godsbeeld waarin angst een bepalende factor is. Want bij dat dreigen met hel en verdoemenis past een specifiek godsbeeld: God die als Rechter mensen die *een jaar of tachtig* verkeerd hebben geleefd op deze planeet, *voor eeuwig* straft. Waarbij het niet uitmaakt of je Adolf Hitler bent, of gewoon een jongetje dat is geboren in een afgelegen gebied van een ver land en nooit het bevrijdende evangelie te horen heeft gekregen.

Dit is eeuwenlang door verschillende kerken gedaan en wordt nog steeds gedaan. Iedere voorganger, ik inclusief, dient zich steeds weer af te vragen of en in hoeverre hij of zij zich hieraan schuldig maakt.

Wat nog interessant is om te vermelden, is dat in het jodendom, bij onze oudere broer dus, veel minder discussie is over dit onderwerp en er veel minder aandacht aan wordt besteed dan bij ons christenen.

Vier kaders

Dit gezegd hebbende wil ik nu even heel duidelijk zijn. De hel bestaat! De Heer Jezus spreekt er zeer ernstige woorden over. Dat is genoeg om het heel serieus te nemen. Maar we moeten wel proberen die woorden in het juiste perspectief te lezen. En om betere antwoorden te krijgen, of de juiste vragen te gaan stellen, zijn er een paar zaken die we in ogenschouw dienen te nemen:

a. Ons denken over God

Het moge duidelijk zijn dat ik als schrijver van een boekje over het vaderhart van God ergens anders uitkom dan iemand die er heilig van overtuigd is dat God tot op het bot gekrenkt is door onze zonden. Voor ieder denken is het godsbeeld het uitgangs-

punt. Vaak zegt men dat de Bijbel het uitgangspunt is, maar jouw en mijn lezen van de Bijbel wordt ingekleurd door het godsbeeld dat wij hebben. Toen ik het vaderhart van God ontdekte, ging ik de Bijbel anders lezen. Teksten die me eerst niets te vertellen hadden, kwamen ineens in een ander daglicht te staan.

Samengevat: Ons lezen en begrijpen van de Bijbel wordt bepaald door ons godsbeeld.

b. Ons denken over de verzoening

Al eeuwenlang loopt er een discussie tussen grote theologen over de totaliteit van de verzoening van Jezus aan het kruis van Golgota. Is Hij het Lam van God dat de zonde van de wereld – alle mensen dus – op zich heeft genomen? Of is Hij slechts gestorven voor de uitverkorenen, de *happy few*? Betekent zijn werk aan het kruis slechts vergeving voor onze zonden of heeft er ook daadwerkelijk verzoening plaatsgevonden? En zo ja, wat houdt die verzoening dan precies in? Is het werk van Jezus een volkomen volbracht werk of komt er naast de verzoening van Jezus toch ook nog een oordeel?

Samengevat: Ons denken over uitverkiezing en verzoening is bepalend voor ons denken over hemel en hel.

c. Ons denken over de Bijbel

Hoe wij denken over onze relatie met God en de rol van de Bijbel daarin, is ook van belang. Is de Bijbel het Woord van God en onderhoud je via dat Woord de persoonlijke relatie met God? In dat geval heb je als christen aan de Bijbel voldoende om te kunnen leven en vind je daarin alle antwoorden op alle vragen. Wat de Bijbel zegt, is dan de enige autoriteit waaraan je je dient te onderwerpen. Maar wat de Bijbel zegt, wordt voorname-lijk bepaald door de uitleggers ervan. Zo kunnen twee bijbelgetrouwe kerken totaal verschillen in hun uitleg over de doop, het werk van de heilige Geest, uitverkiezing, Israël, eind-tijd en ook hemel en hel.

Voor- en tegenstanders vliegen elkaar soms naar de strot; eeuwen geleden met brandstapels en vervolging, tegenwoordig met wat meer geciviliseerde manieren. Het internet lijkt daarbij een uitstekend afvoerputje te zijn voor dit soort verkettingen.

In het licht van ons denken over de Bijbel is het goed op te merken dat voor de reformatie men met ‘het Woord van God’ Jezus bedoelde en met ‘de Schriften’ de Bijbel. De Statenvertaling heette dan ook ‘gansche Heilige Schrift’. Het lijkt er soms op dat fundamentalistische stromingen de Persoon die ‘het Woord van God’ is, ondergeschikt maken aan de Bijbel en dan met name aan hun uitleg van de Bijbel. Hoe ik de Bijbel ook zou willen uitleggen, het dient altijd te leiden tot een navolging van de Persoon Jezus Christus, het levende Woord van God.

Evangelische christenen gaan er prat op een persoonlijke relatie met God te hebben, door Jezus Christus. Een relatie die onderhouden wordt door de heilige Geest. De Bijbel is daarin een belangrijk kompas en houvast. Geen wetboek, maar boven alles een handboek waarin de relatie met God bevestigd en onderwezen wordt. En wanneer de zekerheid van de evangelische christen in de relatie met God zit, dan zal bij groei soms de visie op bepaalde theologische zaken veranderen. We groeien dan in en door openbaring.

Samengevat: Hoe wij aankijken tegen de relatie met God en de rol van de Bijbel daarin is ook van invloed op onze visie op hemel en hel.

d. Onze persoonlijke nood

Ik ken iemand die zijn zoon verloren heeft door zelfdoding. De jongeman was homofiel en groeide op in een vergelijkbaar strengreligieus milieu als ik. Het was in de jaren zestig, waarin de wereld begon te schudden op haar morele grondvesten. Hij wist zich geen raad met zijn geaardheid en maakte uit pure wanhoop een einde aan zijn leven. Hij zag geen andere uitweg

meer. Zijn vader werd later een bewust aanhanger van de al-verzoening, de leer die ervan uitgaat dat uiteindelijk iedereen gered wordt. Ik snap dat en hij staat daarin niet alleen. Het is weliswaar niet helemaal mijn visie, maar er zijn veel grote theologen die voor deze leer pleiten.

Ook heb ik eens iemand ontmoet die dagelijks met angst voor de hel opstaat en niet weet waar hij het zoeken moet. Hij ziet geen uitweg. Die mensen zijn er vandaag de dag nog steeds. Mensen die zich zó bewust zijn van de realiteit van de hel dat ze bang zijn om te leven.

Ook ontmoet ik mensen die het vaderhart van God zó groot maken dat God een soort Sinterklaas wordt; iemand tegen wie wij een pruillip mogen trekken als we niet krijgen wat we graag willen hebben. Alsof God niet boven ons zou staan.

Samengevat: Onze persoonlijke ervaringen zijn niet altijd hetzelfde, maar iedereen weet dat er eens een einde komt aan het leven. En dan? Welke ervaring bepaalt jouw gedachten daarover?

Het is dus geen wonder dat er zoveel verschillende visies zijn op hemel en hel. Iedere visie op de hemel en de hel vindt zijn oorsprong in een van de bovengenoemde kaders of in een mix daarvan. Geen enkele mening, ook de mijne niet, ontkomt daaraan.

Het kan zo zijn dat onze mening evolueert als we God beter leren kennen en ons beeld van Hem zuiverder wordt. Dat onze bewondering en ons ontzag voor de Heer Jezus toenemen als wij een helderder kijk krijgen op zijn verzoening en verlossingswerk. Dat ons inzicht in de Bijbel groeit naarmate wij ons meer laten leiden door de heilige Geest, en zo de openbaring van de Heer Jezus in ons leven groeit. Dat, naarmate wij ouder worden, onze behoefte aan een pastorale insteek groter wordt dan ons verlangen naar het kennen van de dogmatische waarheid.